

The Analysis of Mothers' Support for Their Children's Education according to Some Variables¹

İrem Taşer² Nihan Demirkasımoğlu³

To cite this article:

Taşer, İ. ve Demirkasımoğlu, N. (2021). Annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 553-573. doi: 10.30900/kafkasegt.956780

Research article

Received: 25.06.2021

Accepted: 21.12.2021

Abstract

The purpose of this study is to determine the mothers' support for their children's education according to the variables of student's gender, grades, number of siblings, birth order, and the mother's age, occupational status and level of education. Quantitative method and descriptive survey model was used. A questionnaire developed by the researcher was conducted on middle school students from years five, six, seven and eight classes during the academic year of 2018-2019 in Ankara. The data was analysed by using the SPSS 23 program. Percentage, frequency and difference tests were used in data analysis. The mothers' support doesn't differ according to students' genders. Mothers' support differ according to students' grades and number of siblings in "Mother's Attention and Support" and "Mother's Teacher Role at Home". The mothers of the students who study at fifth and sixth grades support more than the mothers' of the students who study at seventh and eighth grades, and the mothers of those who are the only child or have one sibling support more than the mothers of those who have more siblings. Mothers of the children who were born as the only or the first child support more their children. Secondly, mothers' occupational status and education level are factors that cause significant difference; working mothers and mothers with higher level of education support their children's' education more. Lastly, The education level of the mother is also closely related to her socio-economic level, and it is an important variable that makes a positive difference in supporting the child's education. As students continue to higher grades, their lessons become heavier for their mothers, resulting in less support from mothers to their children as their grades increase. Schools can offer academic support to mothers so that mothers can be informed about their children's lessons and help and guide their children in this context.

Keywords: Mother's support to education, mother's contribution to education, support to education, mother's involvement in education, maternal involvement in education

¹ This study was produced from the master's thesis of the first author.

² Ministry of Foreign Affairs, Ankara, Turkey

³ Corresponding Author, Associate Professor, nihansal@yahoo.com, Hacettepe University, Faculty of Education, Ankara, Turkey.

Annelerin Çocuklarının Eğitimlerine Sundukları Desteğin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

İrem Taşer² Nihan Demirkasımoğlu³

Atıf:

Taşer, İ. ve Demirkasımoğlu, N. (2021). Annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 553-573. doi: 10.30900/kafkasegt.956780

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi:25.06.2021

Kabul Tarihi:21.12.2021

Öz

Bu çalışmada annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin düzeyi, cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin yaşı, çalışma durumu ve eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği incelenmiştir. Annelerin çocuklarının eğitimlerine desteği “Annenin İlgisi ve Desteği”, “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” ve “Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” olmak üzere üç boyutta incelenmiştir. Ankara’da, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 384 ortaokul öğrencisine “Annenin Çocuğun Eğitimine Sunduğu Destek Ölçeği” uygulanmıştır. Veriler Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı 23 kullanılmıştır. Veri analizinde yüzde, frekans ve fark testleri kullanılmıştır. Anne desteğine ilişkin öğrenci görüşleri öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. “Annenin İlgisi ve Desteği” ve “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutlarında sınıf ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin, tek çocuk olan veya bir kardeşi olan öğrencilerin ve ailenin ilk çocuğu olan öğrencilerin anneleri, diğerlerine göre çocukların daha çok destek olmaktadır. Annenin yaşı, çocuğun annesinden aldığı desteğe ilişkin algılarında farklılık yaratmazken, annenin çalışma durumu ve eğitim düzeyi “Annenin İlgisi ve Desteği” ve “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutlarında anlamlı fark yaratmaktadır. Çalışan anneler ile eğitim düzeyi yüksek olan anneler, çalışmayan ve eğitim düzeyi düşük olanlara göre daha fazla çocuklarına destek sağlamaktadır. Annenin eğitim düzeyi aynı zamanda onun sosyoekonomik düzeyi ile yakından ilişkili olup, çocuğun eğitimine destek sağlamada olumlu fark yaratan önemli bir değişkendir. Öğrencilerin daha üst sınıflara devam etmesiyle derslerinin anneleri için ağırlaşması, annelerin çocuklarına sınıfları arttıkça daha az destek sunmaları ile sonuçlanabilmektedir. Annelerin çocuklarının dersleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu çerçevede çocuklarına yardım etmeleri ve yol göstermeleri için okullar tarafından annelere yönelik akademik destek sunulabilir.

Anahtar Sözcükler: Annenin eğitime desteği, annenin eğitime katkısı, eğitime sunulan destek, annenin eğitime katılımı, eğitime katılım

1 Bu çalışma, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

2 Dışişleri Bakanlığı, Ankara, Türkiye.

3 Sorumlu Yazar, Doçent Doktor, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye

Giriş

Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenmesi, onlara kitap okuması, beraber kaliteli zaman geçirmesinin yanı sıra onların eğitim durumuna, derslerine ilgi göstermesi, ödevlerinde yardımcı olması, okulu ziyaret edip öğretmenleri ile görüşmesi gibi etkinlikler “aile katılımı”, “öğrencinin eğitimine destek” ve “öğrencinin eğitimi ile ilgilenme” kavramları ile ifade edilmektedir. Öğrencilerin 18 yaşına kadar yaşamlarının büyük bölümünü, ebeveynlerinin nezareti altında geçirdikleri (Williams, 1998) dikkate alındığında, ebeveynlerin davranış ve tutumlarının öğrencilerin üzerinde çok etkili olduğu anlaşılmaktadır. Anne babanın öğrenciye ve öğrencinin eğitim sürecine destek sağlaması ve eğitim sürecine aktif olarak katkıda bulunması (LaBahn, 1995), öğrencinin eğitimine yatırım yapması (LaRocque, Kleiman ve Darling, 2011) olarak tanımlanabilen aile katılımı, çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bunlar; ailenin ırkı, kültürü ve sosyoekonomik düzeyi, ebeveynin cinsiyeti ve eğitim düzeyi, öğrencinin cinsiyeti ve ailedeki çocuk sayısıdır (Coleman vd., 1966; Crosnoe, 2010; Ferguson ve Rodriguez, 2005; Guryan vd., 2008; Hill ve Tyson, 2009; Marcon, 1999; OECD, 2017; Parlak, 2019; Reay, 2000; Soner, 2000). Ceka ve Murati (2016) ve Williams (1998), cinsiyet rollerindeki önyargılar nedeniyle annelerin çocuklarının eğitiminde babalara göre daha aktif rol oynadıklarını ifade etmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine özgü beklenen roller nedeniyle anneler çocuklarının eğitiminde babalardan daha fazla sorumluluk üstlenmektedir. Kadınların son birkaç on yıldır iş hayatına daha çok katıldıkları göz önünde bulundurulduğunda (Bianchi vd., 2006) aile desteğinde annenin rolü incelemeye değer görünmektedir.

Araştırmanın Problemi

Ebeveynin çocukla ilgilenmesi, ona kitap okuması, beraber kaliteli zaman geçirmesinin yanı sıra çocuğun eğitimine katılması, eğitim durumuna, derslerine ilgi göstermesi, ödevlerinde yardımcı olması, okulu ziyaret edip öğretmenleri ile görüşmesi vb. faaliyetler “aile/ebeveyn/anne-baba katılımı”, “öğrencinin eğitimine destek”, “öğrencinin eğitimi ile ilgilenme” kavramları ile ifade edilmektedir. Dixon (1992), aile katılımının neredeyse her biçimde öğrenci başarısı için ölçülebilir getiriler sağladığını (akt. LaBahn, 1995) öne sürmektedir. Ebeveyn tarafından söz konusu katılımın veya desteğin yapılp yapılmamasını veya yapıldığı takdirde ne ölçüde ve hangi boyutlarda yapıldığını araştıran birçok çalışma yapılmıştır (Adelman, 1990; Baker ve Stevenson, 1986; Coleman vd., 1966; Ferguson ve Rodriguez, 2005; Guryan, Hurst ve Kearney, 2008; Hill ve Tyson, 2009; Lareau, 1987; Lynch ve Stein, 1987. akt. Moreno ve Lopez, 1999; Magwa ve Mugari, 2017; Moreno ve Lopez, 1999; OECD, 2017; Reay, 2000; Reese, Bolzano, Gallimore ve Goldenberg, 1995; Soner, 2000; Suarez-Orozco, 2001). Bu araştırmalarda, ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine sundukları destek üzerinde etkili olan çeşitli faktörlerin neler oldukları irdelenmiştir. Bu araştırmalar anne-babanın birlikte katılımına odaklanmış ve yalnızca annenin katılımına, annenin farklı rolleri bağlamında çeşitli değişkenler bakımından sorular üreten bir araştırmaya rastlanmamıştır. Annelerin yalnızca çocuk bakımı hususunda değil, çocukların eğitimi konusunda da babalardan daha fazla zaman ayırdığı dikkate alındığında, annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin düzeyi ve bu düzeyin çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi ilgili alan yazına katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Annenin çocuğunun eğitimine katkı sağlama düzeyi incelenerek çocuğun gelecekteki akademik başarısı hakkında tahminlerde bulunmak mümkündür. Bu durumda, çocuğun eğitimine sağladığı destekte anneye ilgili hangi faktörlerin hangi düzeyde çocuğun okul yaşamını etkilediğini bilmek önemlidir. Buradan hareketle, ortaokul öğrencileri annelerinin çocuklarının eğitimlerine ne düzeyde katkı sundukları ve bu katkının bazı değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği konusu bu araştırmanın problemini meydana getirmektedir. Araştırmanın problemine dayalı olarak alt problemleri şunlardır:

1. Ortaokul öğrencilerinin görüşlerine göre annelerin, çocukların eğitimine verdiği destek ne düzeydedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin annelerinin çocuklarının eğitimlerine sundukları destek;
  - a) Öğrencinin sınıfına, cinsiyetine, kardeş sayısına ve doğum sırasına,
  - b) Annenin yaşına, çalışma durumuna ve eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Literatür

Aile katılımı, öğrencinin eğitim sürecine ebeveynin aktif katılımında bulunması (LaBahn, 1995), okuldaki etkinliklerde gönüllü olma, çocukların ödevlerine yardım etme, sınıfı ziyaret etme, okulda karar mekanizmasında rol alma, misafir konuşmacı olarak deneyimlerini öğrencilerle paylaşma gibi etkinlikleri içeren öğrenciye yatırım şekli (LaRocque vd., 2011) olarak tanımlanabilir ancak bununla sınırlı tutulamaz. Aile katılımı çocuğun doğumundan itibaren başlayan bir süreçtir. Örneğin, çocuğa kelime öğretme yoluyla anadilini edinmesine destekte bulunmak aile katılımının bir parçasıdır (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2010).

Marcon (1999), aile katılımını “aktif” ve “pasif” olarak iki grup içerisinde incelemiştir. Pasif katılım, veli-öğretmen görüşmeleri ve ev ziyaretleri gibi iletişim kurmaya dayalı davranışları; “aktif katılım” ise sınıf ziyaretleri ve sınıf etkinliklerine yardım etmek gibi gönüllülüğe dayalı davranışları içermektedir. Vandergrift ve Greene (1992), ebeveynleri çocuklarına sundukları manevi destek ve eğitimlerine katılmaları bağlamında dört kategoriye ayırmıştır. Buna göre bazı ebeveynler, çocuklarına gerekli durumlarda onları cesaretlendirerek manevi destek sağlamakta ve ödevlerine yardımcı olarak eğitimlerine aktif olarak katılmaktadır. Bazı ebeveynler ise, eğitime aktif katılıyor görünmekle birlikte yiyecek desteği verilmesi durumunda okula gelmekte; çocuğuyla ilgilenmeyerek manevi destek sunmakta yetersiz kalabilmektedir. Bununla birlikte çocuğunun refahına önem atfederek manevi destek sağlayan ancak okul etkinliklerine nadiren katılanların yanında çocuklarına manevi destek sunmayan ve okula aktif olarak katılmayan ebeveynler de vardır.

Ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılmaya yönelik bazı faktörler; ırk ve kültür (Coleman, 1966), öğrencinin cinsiyeti (Marcon, 1999), ebeveynlerin cinsiyeti (Bianchi vd. 2006; Livingstone ve Decker, 2019) sosyo-ekonomik düzey (Crosnoe, 2010; Ferguson ve Rodruquez, 2005), çocuk sayısı (Parlak, 2019; Yıldırım ve Özgürlük, 2019) ve eğitim düzeyidir (Baker ve Stevenson, 1986; Guryan vd., 2008; Moreno ve Lopez, 1999). Bu araştırmanın konusu olan annenin çocuğun eğitimindeki rolü, bu faktörler arasında ebeveynin cinsiyeti olarak ifade edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine özgü beklenen sorumluluklar nedeniyle anneler çocuklarının eğitiminde babalardan daha fazla sorumluluk üstlenmektedir (Ceka ve Murati 2016; Williams,1998). Cinsiyet rollerine ilişkin toplumsal klişeler, kadınları sıcaklık ve sevecenlik gibi “toplumsal” özelliklerle; erkekleri ise iddialı, yetkin ve baskın gibi “temsilci” özelliklerle ilişkilendirmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bu beklentiler, beraberinde annelikle ilgili varsayımları da getirmektedir. Örneğin, annenin birincil ebeveyn olması gerektiği ve çocuklarını kendilerinden öncelikli tutması gibi. Bu durumda babalar ikincil ebeveyn olarak konumlandırılmaktadır (Villicana vd., 2017). Çocuk bakımında anne ve babaların ayırdıkları süre, 2016 yılında anneler için 14, babalar içinse sekiz saat olarak ölçülmüştür (Livingston ve Parker, 2019). Kadınların son birkaç on yıldır iş hayatına daha çok katıldıkları göz önünde bulundurulduğunda, çalışmalarının çocuklarına ayırdıkları süreyi azaltmadığı görülmektedir (Bianchi vd., 2006).

Çocukların Eğitiminde Anne İle İlgili Faktörler

Kadınlar kariyer sahibi olduklarında daha geç evlenip daha geç ve daha az çocuk sahibi olmaktadır (Kaushal, 2014). Örneğin Kolombiya’da, 10 yılın üzerinde eğitim gören kadınlarla hiç eğitim almayanlar arasındaki evlenme yaşı farkı 7,4 yıldır. Bu farkın en az olduğu ülke ise 2,2 yıl ile Gana’dır. Annenin eğitim düzeyi, annelerin ideal çocuk edinme sayıları üzerinde de farklar oluşturmaktadır (Martin, 1995). Weinberger vd. (1989) dört Latin Amerika ülkesini konu alan bir çalışmada, eğitim gören kadınların daha geç yaşta evlendiği ve daha az çocuk sahibi olduğu yönünde sonuçlara ulaşmıştır. Soner (2000), İstanbul’da 15-16 yaş grubundaki lise öğrencileri ve ailelerinin katılımıyla yaptığı bir araştırma ile annelerin eğitim düzeyi arttıkça, öğrencilerin mutluluktan kaynaklanan özgüvenlerinin ve kaygıya ilişkin özgüvenlerinin arttığını tespit etmiştir. Orta eğitim düzeyine sahip anneler aile yönetimi konusunda daha düşük eğitim düzeyine sahip annelere göre daha başarılıdır. Reay (2000) İngiltere’de beşinci sınıfa giden çocukların annelerinin, babalarına oranla çocuklarının eğitimleri hakkında daha fazla konuşmaları, çocuklarının öğrenmesi ve okulu ile ilgili öğretmenleri ile daha fazla etkileşimde bulunmaları nedeniyle daha fazla duygusal yatırımda bulduklarını belirlemiştir.

Dördüncü ve sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ile Sosyal Bilimler alanlarındaki başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği ABİDE 2018 4. Sınıflar Raporu (Parlak, 2019) ve 8. Sınıflar Raporuna (Yıldırım ve Özgürlük, 2019) göre annelerin eğitim düzeylerinin

artmasıyla öğrencilerin tüm alanlarda başarılarının arttığı gözlenmiştir. Annelerin eğitim düzeyi çocuklarının anaokuluna gitmelerini, derslerindeki başarılarını etkilemektedir (King vd., 2012). Hernandez ve Napierala (2014), ebeveynlerin eğitim düzeylerinin sekizinci sınıf çocuklarının okuma ve matematik becerilerini olumlu yönde etkilediklerini kanıtlamışlardır. Awan ve Kauser (2015), Pakistan'ın Lodhran bölgesindeki 13-14 yaş grubundaki öğrencilerle yaptıkları araştırmada, annesi eğitim görmüş olan çocukların daha az devamsızlık yaptıklarını ve daha iyi performans gösterdiklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca anne eğitimiyle çocukların akademik başarısı arasında güçlü bir ilişki görülmüştür. Bu sonuç; bu kişilerin çocuklarına, öncelikle beslenme, sağlık, eğitim vb. alanlarında ve çocuklarının geleceğine yatırım yapmasını kolaylaştırmaktadır. Annenin eğitim düzeyine bağlı olarak annenin gelir düzeyi, çocuğun eğitimi ile ilişkili başka bir faktördür. Örneğin, orta gelir düzeyindeki anneler ev işlerinde kendilerine yardımcı olabilecek ücretli çalışanlar yardımıyla, çocuklarına daha fazla zaman ayırmaktadır (Reay, 2000). Bu faktörlere ek olarak, farklı örneklerle yapılan araştırmalarda, olumlu ebeveynlik deneyimlerinin çocukların eğitimine de olumlu yansıdığı ve çocukların eğitiminin niteliğini etkileyen bir değişken olduğu belirlenmiştir (Jarrett vd., 2015).

Yöntem

Bu araştırma tekil tarama modeli ile desenlenmiştir. Tekil tarama modelinde değişkenlerin tek tek tür ya da miktar olarak oluşumları belirlenmektedir (Karasar, 2000). Bu araştırmada, tarama modeli ile ortaokul öğrencilerinin annelerinin çocuklarının eğitimlerine sunduğu destek çeşitli değişkenlere (öğrencinin sınıfına, cinsiyetine, kardeş sayısına, çocuğun doğum sırasına, annenin yaşına, çalışma durumuna ve annenin eğitim düzeyine) göre incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara ilinin dokuz merkez ilçesinde, 2018-2019 eğitim öğretim yılında ortaokul kademesinde öğrenim gören beşinci ve sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. MEB istatistiklerine göre, seçilen evrende son ulaşılan istatistiklere göre 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 327,854 ortaokul öğrencisi vardır. Buna göre, %95 kesinlik düzeyinde 384 (akt. Balcı, 2013, s. 108) öğrenciden oluşan bir örneklemin evreni temsil edilebileceği varsayılmıştır. Ankara'nın merkez ilçeleri Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan ve Yenimahalle birer tabaka olarak seçilerek orantılı tabakalı örneklem kullanılmıştır. Tablo 1'de 2016-2017 eğitim öğretim yılında, bahsedilen ilçelerde eğitim veren ortaokulların ve bu okullarda öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin sayıları verilmiştir.

Tablo 1.

2016-2017 Eğitim Öğretim Yılında Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokulların ve Bu Okullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Sayıları

İlçe	Kurum Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı	Evrende Teşkil Ettiği Yüzde (%)	Örneklem Alınan Öğrenci Sayısı
Altındağ	50	22.838	%8	31
Çankaya	140	44.016	%16	60
Etimesgut	61	32.732	%12	45
Gölbaşı	36	10.860	%4	15
Keçiören	82	54.360	%20	75
Mamak	61	33.741	%12	46
Pursaklar	17	10.844	%4	15
Sincan	48	35.270	%13	48
Yenimahalle	82	34.880	%13	48
Toplam	577	279.541	%100	384

Tablo 1'de yer alan 384 öğrenciye ulaşılarak %100 oranında katılımcı ile örneklem bağlı kalınmıştır.

Katılımcılara İlişkin Kişisel Bilgiler: Araştırmaya katılan öğrencilerin %53'ü kız ve %47'si erkektir. Öğrencilerin %27'si beşinci, %19'u altıncı, %27'si yedinci ve %27'si sekizinci sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %10'u ailenin tek çocuğudur, %39'u ailenin ilk çocuğu olarak, %51'i ikinci veya daha sonraki bir sırada dünyaya gelmiştir. Öğrencilerin %39'u ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya gelmiş %51 ise ikinci veya daha sonraki bir sırada doğmuştur. Öğrencilerin yaş ortalaması 11.9 'dur.

Annelerin yaşları ise 27 ile 53 arasında değişmekte olup, ortalaması 39.1'dir. Annelerin %19'u ilkököl, %16'sı ortaokul, 35'i lise ve %31'i üniversite mezunudur. Annelerin %35'i çalışmakta ve %65'i herhangi bir işte çalışmamaktadır.

Verilerin Toplaması ve Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanabilmesi için öncelikle Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon'undan (5 Haziran 2018 tarihinde 35853172-300 sayı ile) ve arkasından Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (14588481 sayı ve 06.09.2018 tarih ile) izin alınmıştır. Ölçek "Annelerin Eğitiminize Sunduğu Destek" başlığını taşımaktadır. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçek taslağında; "Okula Aktif Katılım", "Öğrencinin Dersleri ile İlgilenme", "Ders Dışı Etkinlikler" ve "Annelerin Öğrenci ile Yaptığı Etkinlikler" olmak üzere dört boyut ile öğrencilere ilişkin cinsiyet, yaş, öğrenim gördüğü sınıf, sahip olduğu kardeş sayısı ve doğum sırası ve annelerine ilişkin yaş, çalışma durumu ve eğitim düzeyi gibi kişisel bilgileri içeren bilgi formu yer almıştır. Ölçeğin hazırlanması sürecinde, Schultz (2000) ve Smith'in (2008) aile katılımıyla ilgili ebeveyn ve öğretmenlerin görüşlerini aldığı anketinden, James'in (2008) ebeveynlerin aile katılımı hakkındaki görüşleri ve kendi çocuklarının eğitimlerine katılımlarıyla ilgili yanıt aradığı anket çalışmasından ve Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen Ulusal Çocuk Gelişme Araştırması'nın maddelerinden (akt. Flouri ve Buchanan, 2004) yararlanılmıştır. Belirtilen araştırmalarda yer alan veri toplama araçları, öğrencilerin ebeveynleri tarafından yanıtlanmıştır. Alan yazında, öğrencilerin annelerinin desteğine ilişkin bir ölçeğe rastlanmadığından benzer amaçla geliştirilmiş olan ölçeklerin ifadeleri öğrencilere uyarlanarak yeni bir ölçek geliştirilmiştir. Hazırlanan ölçek taslağına, eğitim yönetimi ve ölçme değerlendirme alanında 11 uzmanın görüşleri doğrultusunda son hali verilmiştir. Ön uygulama ölçek taslağı; "Okula Aktif Katılım" boyutu üç, "Öğrencinin Dersleri ile İlgilenme" boyutu dokuz, "Ders Dışı Etkinlikler" boyutu yedi ve "Annelerin Çocuk ile Yaptığı Etkinlikler" boyutu dört madde olmak üzere toplam 23 maddeden oluşmuştur.

Annelerin Çocuğun Eğitimine Sunduğu Destek Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri

Geçerlik ve güvenilirlik analizleri, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ankara'da ortaokul kademesinde öğrenim gören 150 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ön uygulamaya katılan öğrencilerin %59.3'ü kız, %40.7'si erkek; %30'u beşinci, %23.3'ü altıncı, %23.3'ü yedinci ve yine %23.3'ü sekizinci sınıf öğrencisidir. Ölçeğin yapı geçerliğinin sınanması için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Buna göre, iki madde binişik olduğundan ölçekten çıkartılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yinelenmiş ve ölçeğin Cronbach Alpha değerinin .860; KMO değerinin .828 olduğu ve Barlett Küresellik testi sonucunun ise anlamlı olduğu ($\chi^2=934,075$ $sd=136$, $p<0.01$) görülmüştür. AFA testi tekrar uygulanmış ve ölçekte maddelerin üç faktör altında toplandığı görülmüştür. Birinci faktör ölçeğin %23,190'ını, ikinci faktör ölçeğin %17,674'ünü, üçüncü faktör ölçeğin %12,048'ini ve toplamda %52,913'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin döndürülmüş faktör yük değerleri ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, birinci faktörün yük değerleri .572 ile .759 arasında değişmektedir. Açıklanan varyans ise %23.2'dir. İkinci faktörün döndürülmüş faktör yük değerleri .563 ile .744 arasında değişmektedir. Açıklanan varyansı 17.7'dir. Üçüncü faktörün yük değerleri .555 ile .735 arasında değişmektedir ve açıklanan varyansı %17'dir. Ölçekte yer alan maddelerin madde-toplam korelasyon değerleri ise .304 ile .619 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin döndürülmüş faktör yük değerleri .45'in üzerinde ve madde-toplam korelasyon değerleri .30'un üzerinde olması, tüm maddelerin değerlendirmeye uygun olduğunu ve ölçeğin Cronbach Alpha değerinin .860 olması ölçeğin iç tutarlılığının olduğunu göstermektedir.

AFA neticesinde oluşan faktörler, "Annelerin İlgisi ve Desteği", "Annelerin Evdeki Öğretmen Rolü" ve "Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme" şeklinde isimlendirilmiştir. Örneklemeye uygulanan ölçek ana uygulama öncesinde 19 maddeden oluşmuş, ön uygulama sonrasında iki maddenin çıkarılmasıyla 17 maddeden oluşmuştur. "Annelerin İlgisi ve Desteği" boyutunun Cronbach Alpha değeri, .845; "Annelerin Evdeki Öğretmen Rolü" boyutunun Cronbach Alpha değeri .766 ve son olarak "Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme" boyutunun Cronbach Alpha değeri .533'tür. Yapılan analizler, ölçeğin yapı geçerliliğinin ve güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan maddelere seçeneklerde yer alan "hiçbir zaman", "nadiren", "ara sıra", "çoğunlukla" ve "her zaman" ifadeleri ile yanıt aranmakta ve sırasıyla 1-5 arasında puanlanmaktadır. Buna göre, toplamda

alınabilecek en yüksek puan 85, en düşük puan 17'dir. Yükselen puanlar, annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin arttığını ifade etmektedir.

Tablo 2.

Annenin Çocuğun Eğitimine Sunduğu Destek Ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri ve Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

Faktör Adı	Madd e No	Madde	DFYK	DMTK
Annenin İlgisi ve Desteği	4	Annem okulda günümün nasıl geçtiğini sorar.	.759	.529
	23	Annemle birlikte güzel vakit geçiririz.	.750	.561
	22	Annem hobilerimi yapma konusunda beni destekler.	.660	.597
	5	Annem derslerimde neler öğrendiğimi sorar.	.654	.619
	25	Hayatım, hayallerim, düşüncelerim hakkında annemle sohbet ederiz.	.640	.505
	20	Annem düzenli ve sağlıklı beslenmemi sağlar.	.611	.570
	7	Annem sınavdan yüksek not aldığımda beni tebrik eder.	.604	.346
	16	Annem evde ne yaptığımı takip eder. (Ders çalışma, internette gezinme, televizyon seyretme vb.)	.572	.508
Boyutun Cronbach Alfa değeri: .845				
Açıklanan varyans: %23.190				
Annenin Evdeki Öğretmen Rolü	6	Annem ödevlerime yardım eder.	.744	.478
	10	Annem ödevlerimi kontrol eder.	.718	.580
	18	Annem haftasonları dahil uyku saatlerimi takip eder.	.647	.441
	2	Annem, evdeki durumum (sağlık vb.) ve aile ortamım ile ilgili öğretmenlerime bilgi verir.	.641	.375
	24	Annemle birlikte kitap okuruz.	.565	.496
17	Annem kütüphaneye gitmem için beni destekler.	.563	.582	
Boyutun Cronbach Alfa değeri: .766				
Açıklanan varyans: %17.674				
Dışarıdan Destek	11	Annem başarılı kişileri örnek vererek beni başarılı olmam için teşvik eder.	.735	.304
	12	Annem bilmediği, bana yardımcı olamadığı konularda yardımcı olabilecek kişileri bulur.	.649	.489
	19	Annem erken yatmam konusunda beni teşvik eder.	.555	.425
Boyutun Cronbach Alfa değeri: .533				
Açıklanan Varyans: %12.048				

DFYK: Döndürülmüş Faktör Yük Değeri, DMTK: Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon

Verilerin Analizi

Veriler, SPSS 23 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri setlerinde eksik verilerin %5'ten az olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, ortalama atama yöntemiyle verilerin ortalaması alınarak tamamlanmıştır (Altunışık vd. 2010, s.156). Verilerin analizinde parametrik olan veya olmayan testlerden hangilerinin kullanılması gerektiğinin belirlenmesi amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır; histogram ve Q-Q plot diyagramları incelenmiştir (Altunışık vd. 2010, s.162; Büyüköztürk, 2010, s.40). Çarpıklık katsayısının 0 olması verilerin dağılımının simetrik olduğunu, 0'dan büyük bir değer alması verilerin pozitif bir şekilde sağa çarpık olduğunu, 0'dan küçük olması ise verilerin negatif bir şekilde sola çarpık olduğunu göstermektedir. Çarpıklık katsayısının +1 ile -1 arasında bir değer alması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2010, s.40; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010, s.16). Çarpıklık analizi sonucunda üç boyutun verilerinin 0'dan düşük bir değer aldığı ve bu nedenle tüm maddelerin sola çarpık olduğu saptanmıştır. "Annenin İlgisi ve Desteği" boyutunun çarpıklık katsayısı -1'den büyüktür (-1.46) ve veriler normal dağılmamaktadır. "Annenin Evdeki Öğretmen Rolü" boyutunun çarpıklık katsayısı -1'den küçüktür (-.322), bu boyuttaki veriler normal dağılmaktadır. "Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme" boyutunun çarpıklık katsayısı -1'den büyüktür (-1.09) ve verileri normal dağılmamaktadır. Basıklık testi analizine göre ise, "Annenin İlgisi ve Desteği" boyutu (2.19) ve "Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme" boyutu (.91) pozitif değer; "Annenin Evdeki Öğretmen Rolü" boyutu (-.68) negatif değer almıştır. "Annenin Çocuğun Eğitimine Sunduğu Destek Ölçeği" üzerinde gerçekleştirilen çarpıklık ve basıklık testlerine

göre ise ölçeğin çarpıklık katsayısı -.803 ve basıklık katsayısı ise. 281’dir ve ölçek normal bir dağılım göstermektedir.

Annelerin çocuklarının eğitimlerine hangi boyutlarda destek sunduklarını belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Desteğin öğrencilerin cinsiyeti ve annelerin çalışma durumu değişkenlerine bağlı olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla, verilerin normal dağılıp dağılmamasına göre bağımsız örneklem t-testi ve Mann-Whitney U Testi gerçekleştirilmiştir. Destek düzeyinin öğrencilerin sınıfı, sahip oldukları kardeş sayısı, doğum sırası, annelerinin yaşı ve eğitim düzeyi gibi değişkenlere göre sınılanması amacıyla, verilerin normal dağılıp dağılmamasına göre tek yönlü varyans analizi testi ve Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Farklılık bulunan durumlarda, farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla Tukey HSD ve Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır.

Bulgular

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, “Annenin İlgisi ve Desteği” boyutunda sundukları desteğe ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapması Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Öğrenci Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapması

No	Madde	$\bar{x}$	SS
1	Annem okulda günümün nasıl geçtiğini sorar.	4.64	.80
2	Annemle birlikte güzel vakit geçiririz.	4.52	.78
3	Annem hobilerimi yapma konusunda beni destekler.	4.10	1.26
4	Annem derslerimde neler öğrendiğimi sorar.	4.23	1.08
5	Hayatım, hayallerim ve düşüncelerim hakkında annemle sohbet ederiz.	4.04	1.18
6	Annem düzenli ve sağlıklı beslenmemi sağlar.	4.67	.72
7	Annem sınavdan yüksek not aldığımda beni tebrik eder.	4.78	.64
8	Annem evde ne yaptığımı takip eder. (Ders çalışma, internette gezinme, televizyon seyretme vb.)	4.52	.90
Ortalama		4.44	4.65

Tablo 3’e göre, bu boyutta yer alan ifadelerden “annem sınavdan yüksek not aldığımda beni tebrik eder” ifadesi en yüksek ortalamaya sahiptir ($\bar{x}=4.78$). Öğrencilerin “hayatı, hayalleri ve düşünceleri hakkında sohbet etmek” ($\bar{x}=4.04$) ifadesindeki puanları görece olarak daha düşük olsa da, bu boyutun ortalaması ($\bar{x}=4.44$) incelendiğinde, annelerin çocuklarının eğitimlerine yüksek düzeyde destek sundukları belirtilmiştir.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu boyuta ilişkin öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapması Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Öğrenci Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapması

No	Madde	$\bar{x}$	SS
9	Annem ödevlerime yardım eder.	3.05	1.33
10	Annem ödevlerimi kontrol eder.	3.26	1.42
11	Annem hafta sonları dahil uyku saatlerimi takip eder.	3.74	1.44
12	Annem, evdeki durumum (sağlık vb.) ve aile ortamım ile ilgili öğretmenlerime bilgi verir.	3.49	1.37
13	Annemle birlikte kitap okuruz.	2.98	1.31
14	Annem kütüphaneye gitmem için beni destekler.	3.17	1.52
Ortalama		3.28	5.41

Tablo 4’te “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutunda yer alan ifadeler arasındaki “annem hafta sonları dahil uyku saatlerimi takip eder” ifadesi, annelerin en çok sıklıkla yerine getirdiği davranıştır ($\bar{x}=3.74$). Annelerin “çocuklarıyla birlikte kitap okuması” ise en az sıklıkla

gerçekleştirdikleri faaliyet olarak belirlenmiştir ($\bar{x}=2.98$). Bu boyuttaki ifadelerin ortalamasından ($\bar{x}=3.28$) yola çıkarak annelerin evdeki öğretmen rolünün çocuklar tarafından orta düzeyde değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” boyutunda öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular

Bu boyuta ilişkin öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapması Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Öğrenci Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapması

Boyut	No	Madde	$\bar{x}$	ss
Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme	15	Annem başarılı kişileri örnek vererek beni başarılı olmam için teşvik eder.	3.96	1.34
	16	Annem bilmediği, bana yardımcı olamadığı konularda yardımcı olabilecek kişileri bulur.	4.11	1.23
	17	Annem erken yatmam konusunda beni teşvik eder.	4.48	.91
Ortalama			4.18	2.47

Tablo 5’e göre, “Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” boyutunda yer alan ifadeler arasında anneler en sıklıkla çocuklarını “erken yatma konusunda teşvik etmektedir” ($\bar{x}=4.48$). Öğrenciler bu boyutta annelerinin görece olarak en az sıklıkla “başarılı kişileri örnek vererek çocuklarını başarılı olmaları için teşvik ettikleri” görüşündedir ($\bar{x}=3.96$). “Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” boyutunun ortalaması ($\bar{x}=4.18$) incelendiğinde ise annelerin bu boyutta yer alan ifadeleri oldukça sık bir şekilde yaptıkları ve bu boyutta çocuklarının eğitimlerine oldukça yüksek bir düzeyde destek sundukları görülmüştür.

“Annenin İlgisi ve Desteği” boyutunda öğrenci görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılması

Öğrencilerin bu boyuta ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($U=18340$, $p>0.05$).

Tablo 6.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Değişken	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Cinsiyet	Kız	202	192.29	38843	18340	.969
	Erkek	182	192.73	35077		

Tablo 6’da görüleceği gibi, kız ve erkek öğrencilerin görüşleri annenin ilgisi ve desteği boyutunda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Annenin İlgisi ve Desteği boyutunda öğrencilerin görüşleri öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($X^2_{(3)}=18.943$, $p<0.05$). Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Öğrencinin Sınıfı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Sınıf	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p	Farkın Kaynağı
(1)Beşinci	105	205.80	3	18.943	.00	1-4 2-4
(2)Altıncı	71	226.37				
(3)Yedinci	105	191.11				
(4)Sekizinci	103	157.01				

Tablo 7’ye göre, beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri, sekizinci sınıf öğrencilerine nazaran annelerinin daha fazla ilgi ve destek sundukları görüşündedir.

“Annenin İlgisi ve Desteği” boyutunda öğrenci görüşleri kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($X^2_{(2)}=17.953$, $p<0.05$). Farklılığın nedenin anlaşılması için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçların Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Öğrencinin Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H – Testi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p	Farkın Kaynağı
(1) Tek Çocuk	38	250.04	2	17.953	.000	1-2
(2) Bir Kardeş	215	197.92				1-3
(3) İki ve/veya daha fazla	131	166.91				

Tablo 8’e göre, ailenin tek çocuğu olan öğrenciler, kardeşi olan öğrencilere göre annelerinin eğitimlerine daha çok destek sunduklarına inanmaktadır.

Öğrencilerin görüşleri, annenin ilgisi ve desteği boyutunda doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($X^2_{(2)}=13.812$, $p<0.05$). Farklılığın nedenin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Öğrencinin Doğum Sırası Değişkenine Göre Kruskal Wallis H – Testi Sonuçları

Doğum Sırası	N	$\bar{x}$	sd	X^2	p	Farkın Kaynağı
(1) Tek Çocuk	38	250.04	2	13.812	.001	1-3
(2) İlk Çocuk	151	196.41				
(3) İkinci veya daha sonraki bir sırada	195	178.26				

Tablo 9’a göre, tek çocuk olan öğrenciler ikinci ya da daha sonra dünyaya gelmiş olanlardan daha fazla annelerinden ilgi ve destek gördüğünü düşünmektedir.

Öğrencilerin bu boyuttaki görüşleri annelerinin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($X^2_{(3)}=1.065$, $p>0.05$). Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Annenin Yaşı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H – Testi Sonuçları

Annenin Yaşı	N	$\bar{x}$	SD	X^2	p
27-33	63	198.27	3	1.065	.786
34-39	143	194.84			
40-45	128	192.58			
46 +	45	178.33			

Bu boyutta annenin çalışıp çalışmaması öğrenci görüşlerinde anlamlı farklılığa neden olmaktadır ($U=12898$, $p<0.05$). Mann-Whitney U Testi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Çalışma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Çalışmıyor	251	177.39	44524	12898	.000
Çalışıyor	133	221.01	29396		

Tablo 11’den anlaşılacağı gibi, annesi çalışan öğrenciler, annesi çalışmayan öğrencilere göre annelerinin kendilerine daha fazla ilgi gösterdikleri ve destek sağladıkları görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine göre, annelerin “Annenin İlgisi ve Desteği” boyutunda çocuklarının eğitimlerine sundukları destek, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($X^2_{(3)}=38.711$, $p<0.05$). Farkın kaynağının tespit etmek için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.

“Annenin İlgisi ve Desteği” Boyutunda Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p	Farkın Kaynağı
(1) İlkokul	74	146.34	3	38.711	.000	1-3
(2) Ortaokul	60	147.43				1-4
(3) Lise	133	205.02				2-3
(4) Üniversite	117	230.57				2-4

Tablo 12’ye göre, annesi ilkököl ve ortaokul mezunu olan öğrenciler, annesi lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre, annelerinin bu boyutta eğitimlerine daha az destek sundukları görüşündedir.

Annelerin “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutunda öğrenci görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılması

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(382)}=1.202$, $p>0.05$). Bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 13’de yer almaktadır.

Tablo 13.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Kız	202	19.39	5.59	382	1.202	.230
Erkek	182	20.05	5.19			

Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutunda, öğrencilerin görüşleri öğrenim gördükleri sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F_{(3)}=16.204$, $p<0.05$). Tukey HSD testi sonuçları Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Öğrencinin Sınıfı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

Sınıf	N	$\bar{x}$	SS	sd	F	p	Farkın Kaynağı
(1) Beşinci	105	21.45	4.67	3	16.204	.000	1-4
(2) Altıncı	71	21.34	5.40				2-4
(3) Yedinci	105	19.52	4.87				3-4
(4) Sekizinci	103	16.99	5.48				

Tablo 14’e göre, beşinci sınıf ($\bar{x}=21.45$) ile sekizinci sınıf ($\bar{x}=16.99$); altıncı sınıf ($\bar{x}=21.34$) ile sekizinci sınıf ($\bar{x}=16.99$) ve yedinci sınıf ($\bar{x}=19.52$) ile sekizinci sınıf ($\bar{x}=16.99$) öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Buna göre, sekizinci sınıf öğrencileri diğer sınıflara göre annelerinin evdeki öğretmen rolünden daha az destek gördükleri düşüncesine sahiptir.

Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F_{(2)}=7.979$, $p<0.05$). Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Farkın Kaynağı
(1) Tek Çocuk	38	22.18	4.63	2	7.979	.000	1-3
(2) Bir Kardeş	215	20.01	5.14				
(3) İki veya Daha Fazla Kardeş	131	18.48	5.75				

Tablo 15’e göre, tek çocuk olarak dünyaya gelen öğrenciler ($\bar{x}=22.18$), iki veya daha fazla sayıda kardeşi olan öğrencilere ($\bar{x}=18.48$) göre bu boyutta annelerinin daha çok destek sağladığı görüşündedir. Grup karşılaştırmaları incelendiğinde, öğrenci görüşlerine göre tek çocuklu anneler ($\bar{x}=22.18$), çocuklarının eğitimine iki veya daha fazla çocuklu annelerden ($\bar{x}=18.48$) daha fazla destek olmaktadır.

Öğrencilerin görüşlerine göre, “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutunda çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğe ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Öğrencinin Doğum Sırası Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

Doğum Sırası	N	$\bar{x}$	ss	sd	F	p
(1) Tek Çocuk	38	22.18	4.63	2	4,789	.09
(2) İlk Çocuk	151	19.68	5.37			
(3) İkinci veya daha sonraki bir sırada	195	19.25	5.47			

Tablo 16’ya göre, annenin evdeki öğretmen rolü boyutunda çocuklarının eğitimlerine sundukları destek, öğrencilerin doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F_{(2)}=4.789$, $p>0.05$).

Öğrencilerin bu boyutta annelerinin sundukları desteğe ilişkin görüşlerinin varyans analizi sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17.

Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Annenin Yaşı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

Annenin Yaşı	N	$\bar{x}$	ss	sd	F	p
27-33	63	20.05	5.45	3	1.083	.356
34-39	143	20.15	5.38			
40-45	128	19.44	5.38			
46 +	45	18.70	5.46			

Tablo 17’de yer aldığı gibi, öğrencilerin görüşleri annenin evdeki öğretmen rolünde yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F_{(3)}=1.083$, $p>0.05$).

Annelerin çalışma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri arasındaki farklılığın t-testi sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Çocuklarının Eğitimlerine Sundukları Desteğin Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Çalışmıyor	251	18.91	5.55	382	4.027	.000
Çalışıyor	133	21.20	4.81			

Tablo 18’den görüleceği gibi, annenin çalışma durumuna göre öğrenci görüşleri anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(382)}=4.027$, $p<0.05$). Buna göre, annesi çalışmayan öğrenciler, annesi çalışan öğrencilere göre annelerinin evdeki öğretmen rolünü daha fazla oynadığını ve kendilerini desteklediğini düşünmektedir.

Öğrenci görüşlerine göre, annelerin “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutunda çocuklarının eğitimlerine sundukları destek, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F_{(3)}=8.264$, $p<0.05$). Tukey HSD testi sonuçları Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19.

“Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” Boyutunda Çocuklarının Eğitimlerine Sundukları Desteğin Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	sd	F	p	Farkın Kaynağı
(1) İlkokul	74	18.20	5.45	3	8.264	.000	1-4
(2) Ortaokul	60	18.35	5.85				2-4
(3) Lise	133	19.52	5.55				
(4) Üniversite	117	21.56	4.41				

Tablo 19’dan izlenebileceği gibi, annesi ilkököl mezunu olan öğrenciler ($\bar{x}=18.20$) ile annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin ($\bar{x}=21.56$) ve annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler ($\bar{x}=18.35$) ile annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin ($\bar{x}=21.56$) annelerinin eğitimlerine bu boyutta sundukları desteğe ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Annesi üniversite mezunu olan öğrenciler, annesi ilkököl ve ortaokul mezunu olan öğrencilere göre annelerinin öğretmen rolünde daha

fazla destek sunduklarını düşünmektedir. Öğrenci görüşlerine göre bu boyutta en çok üniversite mezunu olan anneler destek sunmaktadır.

Annelerin “Dışarıdan Destek Alması ve Öğrenciyi Özendirmesi” boyutunda öğrenci görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılması

Bu boyuta ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre fark analizi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	202	197.43	39880.50	17386.50	.351
Erkek	182	187.03	34039.50		

Tablo 20’den izlenebileceği gibi, bu boyuta ilişkin öğrenci görüşleri kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık göstermemektedir ($U=17386.50$, $p>0.05$).

Sınıf değişkenine göre, annenin dışarıdan destek alması ve öğrenciyi özendirmesi boyutunda öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre görüşlerinin Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Öğrencinin Sınıfı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H - Testi Sonuçları

Sınıf	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p
(1) Beşinci	105	200.94	3	1.421	.701
(2) Altıncı	71	197.51			
(3) Yedinci	105	185.51			
(4) Sekizinci	103	187.56			

Tablo 21’den görüldüğü gibi, bu boyutta öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2_{(3)}=1.421$, $p>0.05$).

Sınıf değişkenine göre, dışarıdan destek alma ve öğrenciyi özendirme boyutunda öğrencilerin kardeş sayısı değişkenine ait görüşlerinin Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Öğrencinin Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H–Testi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p
(1) Tek Çocuk	38	217.37			
(2) Bir Kardeş	215	187.94	2	2.382	.304
(3) İki veya Daha Fazla Kardeş	131	192.72			

Tablo 22’den anlaşılacağı gibi, bu boyutta öğrencilerin kardeş sayısına göre görüşleri anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($X^2_{(2)}=2.382$, $p>0.05$).

Annelerinin eğitimlerine sundukları desteğe ilişkin öğrenci görüşlerinin fark analizi Tablo 23’de yer almaktadır.

Tablo 23.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Çocuklarının Eğitimlerine Sundukları Desteğin Öğrencinin Doğum Sırası Değişkenine Göre Kruskal Wallis H – Testi Sonuçları

Doğum Sırası	N	$\bar{x}$	sd	F	p
(1) Tek Çocuk	38	217.55	2	2.454	.293
(2) İlk Çocuk	151	192.94			
(3) İkinci veya daha sonraki bir sırada	195	187.28			

Tablo 23’de gösterildiği gibi, annelerinin eğitimlerine sundukları desteğe ilişkin öğrenci görüşleri doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($X^2_{(2)}=2.454$, $p>0.05$). Annelerinin eğitimlerine sundukları desteğe ilişkin öğrenci görüşlerinin fark analizi Tablo 24’de yer almaktadır.

Tablo 24.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Annenin Yaşı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H – Testi Sonuçları

Annenin Yaşı	N	$\bar{x}$	sd	X^2	p
27-33	63	179.56	3	6.604	.086
34-39	143	209.99			
40-45	128	187.29			
46 +	45	172.11			

Öğrencilerin bu boyutta annelerinin sundukları desteğe ilişkin görüşleri annelerinin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($X^2_{(3)}=6.604$, $p>0.05$).

Annenin çalışma durumu değişkenine göre, dışarıdan destek alma ve öğrenciyi özendirme boyutunda öğrenci görüşlerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 25’de sunulmuştur.

Tablo 25.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Çalışma Durumu Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Annenin Çalışma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Çalışmıyor	251	190.70	47.866	16240	.657
Çalışıyor	133	195.89	26054		

Tablo 25’de gösterildiği gibi, bu boyutta öğrenci görüşleri, annelerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($U=16240$, $p>0.05$).

Son olarak, dışarıdan destek alma ve öğrenciyi özendirme boyutunda öğrenci görüşlerinin eğitim düzeyi değişkenine ait sonuçları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26.

“Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” Boyutunda Çocuklarının Eğitimlerine Sundukları Desteğin Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p
İlkokul	74	196.82	3	.491	.921
Ortaokul	60	195.68			
Lise	133	187.31			
Üniversite	117	194.03			

Tablo 26’da görüldüğü üzere, bu boyutta öğrenci görüşleri, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($X^2_{(3)}=.491$, $p>0.05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Anneler çocuklarının eğitimlerine en çok “Annenin İlgisi ve Desteği” boyutunda destek sunmaktadır. Bu boyuttaki desteği, “Dışarıdan Destek Alma ve Öğrenciyi Özendirme” boyutu izlemektedir. Anneler, evdeki öğretmen rolünde çocuklarının eğitimine diğer boyutlardan görece daha düşük düzeyde destek sağlamaktadır. Çocuklar anneleriyle birlikte kitap okumayı diğer etkinliklerden daha düşük düzeyde gerçekleştirmektedir. Beşinci ve altıncı sınıfa giden öğrencilerin anneleri, yedinci ve sekizinci sınıfa giden öğrencilerin annelerine nazaran çocuklarının eğitimlerine daha fazla destek sağlamaktadır. Ferguson ve Rodriguez’in (2005) ailelerin ilkökul kademesinde, ortaokul ve lise kademelerine göre daha çok katılım sağladıklarını saptadıkları çalışmanın sonuçları bu bulguları desteklemektedir. Bu durumun nedeni beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine göre yaşlarının daha küçük olması nedeniyle annelerinin desteğine daha fazla ihtiyaç duymaları olabilir. Benzer bir şekilde, anneler çocuklarının büyüdüklerine ve artık desteğe ihtiyaç duymadıklarına inanarak yedinci ve sekizinci sınıftaki çocuklarının eğitimlerine daha az destek sunuyor olabilir. Başka bir olasılık ise, anneler ileriki sınıflarda konuların çeşitlenmesi ve derinleşmesi nedeniyle çocuklarının derslerine destek sunmak konusunda yetersiz kalıyor olabilir.

Araştırma ile ulaşılan diğer sonuçlara göre, “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutunda, sekizinci sınıf öğrencilerinin anneleri diğer sınıflardaki öğrencilerin annelerine göre daha az destek sunmaktadır. Bu durum, Ferguson ve Rodriguez’in (2005) ebeveynlerin ortaokul ve lise kademelerinde çocuklarının eğitimlerine ilkökul kademesine göre daha az katıldıklarını buldukları araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Bunun nedenleri, derslerin ağırlaşması ile ebeveynlerin bilmedikleri konularda destek sağlayamamaları (OECD, 2017) ve öğrencilerin ailelerinin okul ziyaretleri yapmalarını istememeleri (Magwa ve Mugari, 2017) olabilir. Ailenin tek çocuğu olan veya tek bir kardeşi olan öğrencilerin anneleri, iki veya daha fazla sayıda kardeşi olan öğrencilerin annelerine göre çocuklarının eğitimlerine daha fazla ilgi göstermekte ve evdeki öğretmen rolünü oynamaktadır. Bu bulgu, ABİDE 2018 4. Sınıflar Raporu’nda, ailenin destekleyici tutumlarının çocuk sayısının artmasıyla düşüş gösterdiği sonucuyla (Parlak, 2019) uyumludur. Bunun nedeni, tek çocuklu annelerin, iki veya daha fazla çocuklu annelere nazaran çocuklarına daha fazla zaman ve enerji ayırabildikleri şeklinde veya çocuk sayısının artmasıyla annelerin çocuk başına ayırabildikleri zaman ve enerjinin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Bu boyutta öğrenci görüşleri, öğrencinin cinsiyetine ve annenin yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu durum Marcon’un (1999), öğrencinin cinsiyetinin ebeveynlerin eğitime katılım düzeylerini etkilemediği sonucuna ulaştığı araştırması ile uyumludur. Benzer şekilde, okul öncesi öğrencilerinin ebeveynlerinin öğretmen rollerinin incelendiği araştırmada da annenin yaşının anlamlı farklılık göstermediği (Bayrak, Gözüm ve Altınkaynak, 2021) belirlenmiştir.

Ailenin tek çocuğu olan veya ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya gelen öğrencilerin anneleri, iki veya daha sonraki bir sırada doğmuş olan öğrencilerin annelerine göre daha çok destek sağlamaktadır. “Annenin İlgisi ve Desteği” ve “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutlarında çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha çok destek vermektedir. “Annenin İlgisi ve Desteği” ile “Annenin Evdeki Öğretmen Rolü” boyutlarında annenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğun eğitimine daha fazla destek sunmaktadır. Bu durum her kademe için geçerli olmasına rağmen lise ve üniversite mezunu annelerin çocuklarının eğitimlerine evdeki öğretmen olarak ortaokul ve lise mezunu annelerden daha fazla destek olmaktadır. Guryan vd.’nin (2008) eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin eğitim düzeyi daha düşük olan ebeveynlere göre çocuklarına daha fazla zaman ayırdıklarını saptadıkları çalışma ve Kotaman’ın (2008) eğitim düzeyi yüksek olan annelerin eğitim düzeyi daha düşük olan annelere göre çocuklarının eğitimlerine daha çok katıldıklarını tespit eden çalışma bu bulguları desteklemektedir. Ayrıca, Baker ve Stevenson’ın (1986) yüksek öğrenimli annelerin çocuklarının okul performanslarına ilişkin olarak daha çok bilgi sahibi oldukları, öğretmenlerle daha sık görüştikleri ve çocuklarının akademik başarılarını kontrol etme/yönetme hususunda harekete geçmeye daha hazır olduklarını tespit ettiği araştırma bulguları ve Moreno ve Lopez’in (1999) eğitim düzeyi daha yüksek olan annelerin eğitime katılmayı annelik rolünün bir parçası olduğunu düşündüklerini bulduğu çalışma da mevcut bulgularla uyumludur. Shoukat vd. (2013) eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin, çocuklarını desteklediklerini ve onlara daha çok teknolojik imkan sağladıklarını tespit etmiş ve ebeveynlerin eğitim gördükleri süre zarfında çocuklarıyla nasıl iletişime geçecekleri ve çocuklarının eğitimlerine karşı nasıl bir tutum sergileyeceklerine ilişkin bilgi edinmiş olabileceklerini dile getirmiştir. Benzer şekilde, Crosnoe (2010) de eğitim görmüş ebeveynlerin çocuklarının öğrenmek için nelere ihtiyaç duyduklarını anlayabildiklerini ve gereken desteği sunabildiklerini ifade etmiştir. Magwa ve Mugari’nin (2017) eğitim ve sosyoekonomik düzeyleri daha yüksek olan ailelerin çocuklarının eğitime daha çok katıldıklarını, eğitim düzeyi düşük olan ailelerin okul etkinliklerine katıldıkları durumda da karar alma konularında çekimser davrandıklarını bulmuştur. Okul öncesi öğrencilerinin ebeveynlerinin rollerine ilişkin bir araştırmada ise, üniversite mezunu annelerin ebeveynlik rollerinin lise mezunu annelere göre, lise mezunu annelerin ebeveynlik rollerinin ilkökul mezunu annelere göre olumlu yönde farklılaştığı belirlenmiştir (Bayrak, Gözüm ve Altınkaynak, 2021). Görüldüğü gibi, annenin eğitim düzeyi aynı zamanda onun sosyoekonomik düzeyi ile yakından ilişkili olup, çocuğun eğitimine destek sağlamada olumlu fark yaratan önemli bir değişkendir. Bu bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, eğitim düzeyi daha yüksek olan annelerin çocuklarının derslerde gördükleri konulara aşina olmaları ve konular hakkında bilgi sahibi olmaları nedeniyle, çocuklarının eğitimlerine daha fazla destek sunabildikleri düşünülebilir.

Aşağıda araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar ışığında şu öneriler geliştirilmiştir.

1. Annelerin çocuklarıyla birlikte daha fazla kitap okuması, hem çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmelerine ve katılım düzeylerini arttıracak hem de çocuklarını kitap okuma konusunda teşvik edecektir.
2. Öğrencilerin daha üst sınıflara devam etmesiyle derslerinin anneleri için ağırlaşması, annelerin çocuklarına sınıfları arttıkça daha az destek sunmaları ile sonuçlanabilmektedir. Annelerin çocuklarının dersleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu çerçevede çocuklarına yardım etmeleri ve yol göstermeleri için okullar tarafından annelere yönelik akademik destek sunulabilir.
3. Çalışan annelerin çalışmayan annelere göre çocuklarının eğitimlerine daha fazla destek sunmaları, eğitim düzeyi daha yüksek olan bireylerin çalışma hayatında daha aktif rol oynamalarından kaynaklanabilmekte ve çalışan ve bu nedenle sosyoekonomik düzeyi daha yüksek olan anneler çocuklarına eğitim sürecinde daha fazla imkan sağlayabilmektedir. Bu doğrultuda, annelerin çalışma hayatına atılmalarının teşvik edilmesi annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin artmasıyla sonuçlanabilecektir.
4. Annelerin eğitim düzeylerinin artmasıyla çocuklarının eğitimlerine daha fazla destek verdikleri görülmüştür. Bu durum, geniş anlamda eğitimin, dar anlamda ise kadın ve ebeveyn eğitiminin faydasını ortaya koymaktadır. Alanyazında belirtildiği üzere, ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine destek sunmalarının, eğitime katılmalarının öğrencilerin eğitimleri ve hayatları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu, öğrencilerin daha başarılı ve motive oldukları ve yaşam memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, öğrencilerin daha başarılı ve mutlu olmaları için ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin, aile katılımının artırılması gerekmektedir. Ailelerin ve annelerin çocuklarının eğitimlerine daha fazla katılmalarını, daha fazla destek sunmalarını sağlamak amacıyla yürütülen projeler yaygınlaştırılmalı ve özellikle eğitim, sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeyleri düşük olan ebeveynlere ulaştırılmalıdır.
5. Bu araştırmada, Ankara ilinde ortaokul kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak, annelerin çocuklarının eğitimlerine verdikleri desteğin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi yapılmıştır. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda, annelerin çocuklarının eğitimlerine sundukları desteğin öğrencilerin öğrenim gördükleri eğitim kademesine göre karşılaştırması yapılabilir ve ayrıca babaların sundukları destek incelenebilir. Son olarak, gelecek araştırmalarda, yalnızca babaların çocuğun eğitimindeki rolünü çeşitli değişkenler bakımından irdeleyen araştırmalar tasarlanabilir. Böylelikle, annenin rolüne odaklanan araştırmaları tamamlayarak, aile katılımının temel unsurlarını bütüncül değerlendirmeye olanak sağlayabilir.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik kurul karar tarihi: 5 Haziran 2018

Etik kurul belgesi sayı numarası: 35853172-300

Kaynakça

- Adelman, H. S. (1992). Parents and Schools: An Intervention Perspective. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED350645.pdf> adresinden 20.01.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Awan, A. G. ve Kausar, D. (2015). Impact of educated mother on academic achievement of her children: A case study of district Lodhran-Pakistan. *Journal of Literature, Languages and Linguistics*, 12, 57-66.
- Baker, D. P. ve Stevenson, D. L. (1986). Mothers' strategies for children's school achievement: Managing the transition to high school. *Sociology of education*, 156-166.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bayrak, H. U., Gözüm, A. İ. C., ve Altınkaynak, Ş. Ö. (2021). Investigation of ther of preschooler parents as teachers. *Bulletin of Education and Research*, 43(1), 155-179.
- Becker, G. S., & Tomes, N. (1986). Human capital and the rise and fall of families. *Journal of Labor Economics*, 4(3), 1-39.
- Bempechat, J. (1992). The role of parent involvement in children's academic achievement. *The School Community Journal*, 2(1), 31-41.
- Bianchi, S. M., Robinson, J. P. ve Milkie, M. A. (2006). *Changing Rhythms of American Family Life*. New York, United States of America: Russel Sage Foundation.
- Brooks-Gun, J. ve Duncan, G. J. (1997). The effects of poverty on children. *The Future of Children*, 7(2), 55-71.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma desteni SPSS uygulamaları ve yorum*. (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cheairs, S. E. (2015). *Perceptions of parental involvement among rural parents, teachers, and administrators*. (Doctoral dissertation). Walden University, Minnesota.
- Ceka, A. ve Murati, R. (2016). The role of parents in the education of children. *Journal of Education and Practice*, 7(5), 61-64.
- Coleman J. S.; Campbell E. Q.; Hobson C.J.; McPartland J.; Mood, A. M.; Weinfeld W. D. ve York, R.L (1966). *Equality of educational opportunity*. Washington: National Center for Educational Statistics.
- Crosnoe, R. (2010). *Two-generation strategies and involving immigrant parents in children's education*. Washington: Urban Institute.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: spss ve lisrel uygulamaları*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi.
- Ferguson, C. ve Rodríguez, V. (2005). *Engaging families at the secondary level: What schools can do to support family involvement*. Southwest Educational Development Laboratory. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED486338.pdf> adresinden 04.06.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Guryan, J.; Hurst, E. ve Kearney, M. S. (2008). Parental education and parental time with children. National Bureau of Economic Research, Working Paper 13993, 1-61.
- Hernandez, D. J. ve Napierala, J. S. (2014). *Mother's education and children's outcomes: How dual-generation programs offer increased opportunities for America's families*. The University of Texas School of Public Affairs, RMC Study of Human Resources, The Foundation for Child Development Research Brief, 1-24.
- Hill, N. E. ve Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: a meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740.
- James, M. L. (2008). *Parent involvement in their child's education*. (Doctoral dissertation) . Capella University School of Education, Minnesota.
- Jarrett, R. L. ve Coba-Rodriguez, S. (2015). "My Mother Didn't Play about Education": Low-income, African American Mothers' Early School Experiences and Their Impact on School Involvement for Preschoolers Transitioning to Kindergarten. *The Journal of Negro Education*, 84(3), 457-472.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. A.Ş.

- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. (30. Baskı) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık ve Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Kaushal, N. (2014). Intergenerational payoffs of education. in helping parents, in helping children: two generation mechanisms, *The Future of Children*, 24(1), 61-78.
- King, C., Glover, C. ve Smith, T. (2012). *Dual-generation strategy initiative*. The University of Texas School of Public Affairs. RMC Study of Human Resources, The Foundation for Child Development Research Brief, 1-4.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- LaBahn, J. (1995). Education and parental involvement in secondary schools: Problems, solutions, and effects. *Educational Psychology Interactive*, 1(1).
- LaRocque, M., Kleiman, I. ve Darling, S. M. (2011). Parental involvement: The missing link in school achievement. *Parenting School Failure*, 55(3), 115-122.
- Livingston, G. ve Parker, K. (2019). 8 facts about American dads. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/06/12/fathers-day-facts/> adresinden erişilmiştir.
- Magwa, S. ve Mugari S. (2017). Factors effecting parental involvement in the schooling of children. *International Journal of Academic Research and Reflection*, 5 (1), 74-81.
- Marcon, R. A. (1999). Positive relationships between parent school involvement and public school inner-city preschoolers' development and academic performance. *School Psychology Review*, 28 (3), 395-412.
- Martin, T. C. (1995). Women's education and fertility results from 26 demographic and health surveys. *Studies in Family Planning*, 26 (4), 187-202.
- Moreno, R. P. ve Lopez, J. A. (1999). *Latina mothers' involvement in their children's schooling: The role of maternal education and acculturation*. The Julian Samora Research Institute, Michigan State University, Working Paper, 44, 1-11.
- OECD, 2009 Results: What Students Know and Can Do - Student Performance in Reading, Mathematics and Science (Volume I). OECD. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264091450-en> adresinden erişilmiştir.
- OECD, 2010. PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do - Student Performance in Reading, Mathematics and Science (Volume I). OECD. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264091450-en> adresinden 01.02.2029 tarihinde erişilmiştir.
- OECD. (2017). *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*. https://www.hm.ee/sites/default/files/eag2017_eng.pdf adresinden erişilmiştir.
- OECD. (2017). PISA 2015 Results (Volume III): Students' Well-Being, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264273856-en> adresinden erişilmiştir.
- Parlak, B. (2019). Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ABİDE 2018 4. Sınıflar Raporu. Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye.
- Reay, D. (2000). A useful extension of Bourdieu's conceptual framework?: Emotional capital as a way of understanding mothers' involvement in their children's education? *The Sociological Review*, 4, 568-585.
- Reese, L., Balzano, S.; Gallimore, R. ve Goldenberg, C. (1995). The concept of educaciôn: Latino family values and American schooling. *International Journal of Education Research*, 21(1), 57-81.
- Schultz, T. M. (2000). *School – family partnerships and children's academic development: teacher and parent perspectives*. (doctoral dissertation). University of Illionis, Illionis.
- Smith, T. B. (2008). *A comparison of parent and teacher perceptions of parental involvement in elementary schools*. (Doctoral dissertation). Capella University, Minnesota.
- Soner, O. (2000). Aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğilim Bilimleri Dergisi*. 12, 249-260.
- Suaréz-Orozco, M. M. (2001). *Children of immigration*. 4th Policy Forum of the Strength through Diversity Project. <https://www.oecd.org/education/school/Children-of%20Immigration.pdf> adresinden 03.01.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Vandergrift, J. A. ve Greene, A. L. (1992). Rethinking parent involvement. *Educational Leadership*, 50 (1), 57-59.

- Villicana, A. J., Garcia, D. M. ve Biernat, M. (2017). Gender and parenting: Effects of parenting failures on evaluations of mothers and fathers. *Group Processes & Intergroup Relations*, 20(6), 867-878.
- Weinberger, M, B. ve Lloyd, C. Blanc, A. K. (1989). Women's education and fertility: A decade of change in four Latin American countries. *International Family Planning Perspectives*, 15 (1), 4-14.
- Yıldırım, A. ve Özgürlük, B. (2019). *Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ABİDE 2018 8. Sınıflar Raporu*. Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye.

Extended Summary

Introduction

Considering that the students spend 87% of their days outside the school under the supervision of their parents (Williams, 1998), the effect of parents' behaviour and attitudes on students is critical. Studies showing that parental involvement positively affects the motivation and academic success of the child (Shoukat et al., 2013; Cheairs, 2015; OECD, 2017) reveal the importance of parental participation. The education level of the parents who are primarily responsible for the education of the child and the support they offer to the education of their children are of special importance in maintaining a positive and successful school life during the student period. In terms of the roles of parents, especially starting from the child care needs of school life in Turkey in the period spanning more mothers are known to be active and in the foreground. Bianchi, Robinson and Milkie (2006, p.63) stated that in the 1960s, child care for married mothers allocated an average of eight hours a week and married fathers only two and a half hours. In 2016, the time allocated by mothers and fathers to care for their children is 14 hours for mothers and eight hours for fathers (Livingston & Parker, 2019). Considering that women have been more involved in business life in the last few decades, it is seen that their work does not reduce the time they allocate to their children (Bianchi et al., 2006). Therefore, the role of the mother in family support in children's school life is significantly influenced by her educational level. Studies investigating the social benefits of women's education (Weinberger, Lloyd & Blanc, 1989; Martin, 1995; Kaushal, 2014) revealed that women got married at a later age, had fewer children, and had lower mortality rates for their born children. The problem of this research is to find out an answer to the question of, "How and how much support does the mothers of middle school students in Ankara have in their education of their children and whether this support differs significantly according to various variables?"

Method

This research was designed with the single descriptive survey model. The universe of the research is the fifth, sixth, seventh and eighth-grade students who study at the middle school level in the nine central districts of Ankara in the 2018-2019 academic year. Stratified random sampling method was used in students' selection. Accordingly, Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan and Yenimahalle, the central districts of Ankara, have been determined as the layers forming the sample of the research. A total of 384 students were reached representing the universe.

Permission was obtained from the Ankara Provincial Directorate of National Education and Hacettepe University Ethics Commission. The scale draft developed by the researcher is titled "Support of Your Mother for Your Education". In the light of the information obtained during the literature review, the items in the scale were gathered under four dimensions as "Active Participation in the School", "Concerning the Student's Lessons", "Extracurricular Activities" and "Activities of the Mother with the Student.

Findings

The first finding of this research is that the mothers have the highest level of support for their children's education in the "Mother's Interest and Support" dimension. This dimension is followed by the "Providing Support from the Outside and Encouraging the Student" dimension. Mothers support their children's education least in the dimension of "Mother's Teacher Role at Home". Among the expressions in the scale, reading a book with the mother is the lowest level of activity.

The mothers of primary and secondary school graduates perform the above-mentioned behaviours more rarely and provide less support to the education of their children than the university graduate mothers. The support provided by mothers to their children 's education does not differ significantly in three dimensions according to the gender of the students.

The mothers of the students attending the fifth and sixth grades provide more support to the education of their children than the mothers of the seventh and eighth grades. The support of mothers in the dimensions of "Mother's Interest and Support" and "Mother's Teacher Role at Home" varies according to the number of siblings. Accordingly, the mothers of the students who have one or only one brother of the family contribute more to the education of their children than the mothers of the students

with two or more siblings. Next, the order of birth of the students varies significantly in terms of the support given to them by their mother's education level in the dimension of "Mother's Care and Support". Accordingly, the mothers of the students who are the only child of the family or born as the first child of the family provide more support than the mothers of the students who were born in two or a later order. This can be explained by the fact that mothers can provide more support to the education of their first-born children, and they show less interest and support to the education of their children who were born later, as their older siblings should also support their education. Lastly, mother's Interest and Support" and "Mother's Teacher Role at Home" dimensions show a meaningful difference according to the education levels of the mothers. Accordingly, as the education level of the mother increases, it provides more support to the education of the child.

Suggestions

1. Mother reading more books with their children will both increase their participation and increase their participation levels and encourage their children to read books.
2. As the students continue to the upper classes, their lessons get heavier for their mothers, which may result in less support for their children as their classes increase. Academic support can be offered to mothers by schools so that mothers can learn about their child's lessons and help their children within this framework.
3. Projects carried out in order to strengthen the participation of families and mothers in the education of their children should be expanded and especially parents with low education, socioeconomic and sociocultural levels should be reached.

Mothers who read more books with their children will both increase their participation and increase their participation levels and encourage their children to read books. As the students continue to the upper classes, their lessons get heavier for their mothers, which may result in less support for their children as their classes increase. Academic support can be offered to mothers by schools so that mothers can learn about their child's lessons and help their children within this framework. Projects carried out in order to strengthen the participation of families and mothers in the education of their children should be expanded and especially parents with low education, socioeconomic and sociocultural levels should be reached.